
Úvodník: 220 odkazov stredoškólkov dospelým

Samuel Abrahám

Toto číslo *Kritiky & Kontext* je výnimočné tým, že nie je „archeológiou kritického myslenia“ v súlade s mottom, ktoré sme si pri vzniku K&K predsavzali v roku 1996. Toto číslo je totiž o budúcnosti kritického myslenia. Je vlastne aj o tom, ako sme my dospelí schopní počúvať kritické slová a výpovede generácie, ktorá už nie je ani naivne detská, avšak ešte odmieta cynické videnie sveta, ktoré my dospelí vedome, podvedome či nechtiac často prijímame.

Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií (BISLA) vypísala stredoškolskú súťaž na tému: „Čo chceš odkázať dospelým?“. Očakávali sme zopár desiatok príspevkov, no v deň uzávierky sme mali 220 esejí! To bol prvý šok. Druhý, postupne prichádzajúci šok bol ten, že väčšina esejí je zaujímavá, sú to prenikavé a hlavne úprimné výpovede mladých ľudí, ktorí vedia, že majú čo odkázať dospelým, ale cítia, že ich hlas je ignorovaný alebo prijímaný len formálne.

Skvelú atmosféru vo výberovej komisii postupne doplnilo skľučujúce vedomie, že budeme musieť určiť poradie. Uvedomovali sme si, že ten posledný výber už bude skôr vecou náhody, a preto sme váhali a oddaľovali určiť konečné poradie. Člen komisie, pán režisér Dušan Hanák, ktorý má v tomto smere skúsenosti z festivalov a súťaží, nám priateľsky pohrozil, že v určitom momente treba byť rázny. A tak

sme okrem troch prvých miest udelili ešte päť špeciálnych cien....

Uverejňujeme osem ocenených esejí a zároveň ponúkame hodnotné citáty z ďalších esejí. Na doplnenie pripájame aj niekoľko textov študentov BISLA, ktoré sme vybrali z množstva esejí, ktoré títo študenti musia napísať počas svojho baka-lárskeho štúdia.

Na priblíženie atmosféry zo stretnutia komisie a vzťahu, ktorý sme rýchlo voči súťažiacim nadobudli, ponúkame vám list, ktorý sme poslali 220 stredoškólkom, predtým, ako sme rozhodli o víťazoch.

Milí mladí priatelia!

*Píšem Vám všetkým rovnaký list, a pritom po prečítaní všetkých Vašich esejí na tému **Môj odkaz dospelým** mám z toho zmiešaný pocit. Najradšej by som Vám totiž napísal každému/každej zvlášť, pretože takto Vás nielen ja, ale myslím, že mnohí z našej poroty vnímame... že ste každý svoj/svoja a zvlášť či spolu ste aj vzácné svojské.*

Chcem Vám v prvom rade poďakovať, že ste nám napísali, boli sme v BISLA milo prekvapení, keď sme do uzávierky termínu súťaže dostali od Vás až 220 príspevkov! A u niektorých z nás sa táto radosť premenila aj na nadšenie, pretože prečítať si ese-

je mnohých z Vás bolo pre nás zážitkom, poznaním, skúsenosťou aj obohatením. Chcem Vám v dobrom vrátiť Vašu úprimnosť, a preto bez preháňania poviem, že tých tzv. grafomanských, nezaujímavých či nadiktovaných esejí sme „odhalili“ naozaj len zopár... Myslím si preto, že to bol predsa len dobrý nápad vypísať takúto tematickú súťaž, lebo vďaka úrovni, originalite a priamosti Vašich výpovedí sme nadobudli veľmi príjemný, optimistický pocit, že má zmysel viesť akýkoľvek, nie iba tento náš medzigeneračný dialóg, že má zmysel podeliť sa o naše vnímanie sveta a vlastnej existencie. A je pritom prirodzené, že nemusí vždy ísť o naivné, nekritické nadšenie z odhaľovania skutočnosti. Vela sme sa od Vás dozvedeli a mnohé sme si v našej dôležitej pocitovej pamäti oprášili a za to Vám patrí rovnaká vďaka ako za samotný fakt, že ste na našu výzvu vôbec reagovali.

Teraz sa uchýlim k fráze, že naše rozhodovanie je veľmi ťažké. Áno, ešte stále je, lebo nanovo si čítame už raz-dvakrát prečítané, aby sme sa dohodli na konečnom výsledku. Sľubovali sme určiť poradie, ceny a chceme dodržať slovo. Čaká nás ako porotu (v zložení **Lubomír Feldek**, spisovateľ, **Dušan Hanák**, filmový režisér, **Darina Abrahámová**, dramaturgička SND a herečka RND a GuNaGu, **František Novosád**, profesor filozofie na BISLA, **Jarmila Mikušová**, študentka BISLA, **Silvia Gajdošíková**, študentka BISLA a **Samuel Abrahám**, rektor BISLA) minimálne ešte jedno stretnutie, pri ktorom sa, pevne verím, k spoločnému rezultátu dopracujeme. Skôr, ako sa tak stane, cítil som potrebu prihovoriť sa Vám a na podnet kolegov – hodnotiteľov aj zverejniť mená tých z Vás, ktorí sa do nášho finále dostali. Nechceme tým umelo zvyšovať napätie

pred vyhlásením výsledkov. Ide nám skôr o to, že si myslíme, že takáto správa môže pôsobiť stimulačne pre mnohých z Vás a že tým dáme o. i. tak trochu najavo, že určovanie konečného poradia je skôr milá nevyhnutnosť ako zaručená spravodlivosť. Jedna z porotkyň dokonca povedala, že od istého počtu vybraných esejí by najradšej tých najlepších/najlepšie z Vás vylosovala... Nechceme však byť „dospelácky“ alibistickí a čoskoro Vám výsledky dáme vedieť. Starostlivo sme si robili poznámky a radi by sme publikovali aj vybrané časti z viacerých esejí. Po dohovore s Vami by sme tiež chceli všetky eseje zavesiť na našu webovú stránku (www.bisla.eu). Mnohé sú hodné viac ako príležitostného citovania. Nebude to ľahké ani jednoduché, ale radi sa do toho pustíme a veríme, že tým spravíme radosť aj Vám.

Väčšina z Vás pochopila vypísanú tému ako príležitosť artikulovať svoj pohľad na dospelých vo Vašom najbližšom okolí, oprávnené opísať, vyjadriť, okomentovať či kriticky ohodnotiť ich (naše...) nezmyselné naháňanie sa za chimérami, a pritom stratu hravosti, snov, fantázie, odvahy a napokon zmyslu ako takého. Napriek tomu, že Vaše vnímanie, emócie a názory sa v mnohom, prirodzene, aj zhodovali, väčšina esejí mala punc neopakovateľnej autenticity. Vážili sme si aj intímne výpovede až spovede a veríme, že tí z Vás, ktorí majú problémy, nájdu z nich cestu von. Aj vďaka vlastnej dospelosti, keď už nie s pomocou dospelých...

Mnohí/mnohé z Vás sa zase venovali skôr spoločenským, občianskym až politickým témam, zamýšľali sa nad stavom vecí verejných, domácich či globálnych problémov. Áno, aj tu je kritika namieste, rovnako ako analýza a chuť s tým niečo spraviť.

V tomto zmysle sa Vaše videnie v mnohom stretáva s obsahom a cieľmi našej školy a korešponduje aj s mnohými aktivitami nielen BISLA, ale aj BIHU.

Na záver môjho listu mi ešte raz dovoľte poďakovať sa Vám za záujem o našu, vlastne už Vašu súťaž, žijeme ňou celé týždne a tešíme sa, keď budeme môcť oznámiť jej výsledky. Teraz sa mi fráza o tom, že už teraz sme „spolu vyhrali“, vôbec nepáči, iba sa mi tak konvenčne dospelo natíska... V podstate ide skôr o to, aby sme sa nebáli prehriť a mali radosť zo všetkého, čo má zmysel robiť, v čo má zmysel veriť. A za touto frázou si stojím. Naučil ma to aj Váš odkaz.

Do najužšieho výberu postúpili (v abecednom poradí):

Lukáš Ballo – Bratislava, **Patricia Dragoňová** – Bratislava, **Martin Hílovský** – Banská Bystrica, **Jana Hílovská** – Poproč, **Kristína Ištvánová** – Muráň, **Annamária Ivanová** – Šurany, **Zuzana Jelínková** – Humenné, **Barbora Knappová** – Krupina, **Martin Piko** – Mojzesovo, **Bibiána Rybárová** – Žilina, **Jana Sedláková** – Poprad, **Katarína Tkáčiková** – Ružomberok, **Zuzana Valachová** – Levice, **Michaela Žureková** – Pezinok

*Za celú porotu Vás zdraví Samuel Abrahám
rektor BISLA*

Foto: J. Bartoš